1 Jina la Mradi - Mradi unaitwa: Mradi wa upatikanaji wa nishati endelevu kwa wanachi wanaozunguka kambi za wakimbizi na wakimbizi-Mkoani Kigoma (Access to sustainable energy for host communities and refugees in the Region of Kigoma in Northwestern)

1.1 CHIMBUKO LA MRADI

Tangu wakimbizi waanze kuingia nchini, Mkoa wa Kigoma umekuwa unakabiliwa na changamoto nyingi.changamoto mbalimbali na zitaje hapa hizo changamoto Ililipotiwa kuwa, zaidi ya wakimbizi 360,000 kutoka Burundi na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (DRC) wapo katika kambi kuu tatu za wakimbizi zikiwemo;

1.2 AINA YA UFADHILI

Fedha za Mradi huu kiasi cha EURO Milioni Tatu (3,000,000) zitatumika katika kutekeleza mradi kwa muda wa miaka mitatu ni Msaada kutoka Serikali ya Ujerumani. Serikali ya Tanzania mchango wake ni kutoa Afisa atakayesimamia (Mratibu).

1.3 MAHALI MRADI UTATEKELEZWA

Makambi ya wakimbizi mkoani Kigoma yakiwemo ya Nduta, Mtendeli na Nyarugusu. Maeneo haya yalikumbwa na janga la uharibifu wa Mazingira kutokana na Ongezeko la watu hususani wakimbizi kutoka Kongo na Burundi. Ulharibifu huo wa Mazingira ulitokana na matumizi yasiyokuwa endelevu wa Nishati ya Kupikia ma makaazi ya kuhamahama yaliyosababisha ukataji wa misitu ya asili pamoja na Kilimo.eleza kitakachofanyika kwa kila eneo na hao wafadhili

1.4MRADI UNAJUMUISHA MAENEO MATATU YA HATUA ZA UTEKELEZAJI

1.4.1 Sehemu ya hatua 1

Mradi utasaidia usambazaji wa majiko banifu kwa ajili ya kupikia ambayo yanatumia nishati endelevu na kutoa mafuzo ya namna bora ya matumizi ya nishati endelevu na kuwezesha upatikanaji wa majiko banifu kwa kufuata soko la ndani ili upatikanaji wake uweze kuwa endelevu. Aidha, mradi huu utawezesha uwezekano wa kaya kufikiwa na nishati ya Gesi ya kupikia pamoja na uzalishaji wa briquette. Majiko yatatolewa kwa kaya ngapi katika mradi huo

1.4.2 Sehemu ya hatua ya 2

Mradi utawezesha namna ambapo jamii hizi zinaweza kufikiwa na miundombinu ya nishati zenye ubora kwa matumizi ya taa za ndani majumbani na kutengeneza mazingira ya kuwepo kwa biashara ndogo ndogo kwa soko la ndani na kutoa mafunzo ya mafundi sanifu wa vifaa vya nishati ya jua. Sema pia hapa ni taa za namna gani na zitatolewa kwa kaya ngapi

1.4.3 Sehemu ya hatua 3

Mradi utatekeleza upandaji wa miti na kuhimiza utunzaji wa mazingira ili kuongoa maeneo yaliyoathirika na matumizi yasiyoendelevu ya nishati ya kuni kwa kukata miti hovyo.

Mradi huo utawajengea uwezo wa kujitegemea miongoni mwao katika jamii zinazozunguka makambi ya wakimbizi huko Nyarugusu ,Nduta na Mtendeli, pia utajenga uwezo miongoni mwa wakimbizi wenyewe, na hivyo kuyarahisishia mashirika yanayotoa misaada ya kibinadamu katika meneo hayo kuifanya misaada hiyo kuwa endelevu zaidi. Watawajengea uwezo kwa kufanya nini na baada ya wao kuondoka uendelevu wa mradi ukoje eleza

Kutokana na kuwepo kwa mazingira tofauti tofauti ndani ya jamii zinazozunguka kambi za wakimbizi, Mafunzo mbalimbali na kwa njia tofauti yatatolewa kupitia uanzishaji wa vikundi katika kila eneo katika maeneo yote matatu. Mafunzo ya pamoja yatatolewa na uhamasishaji, mradi huu utatoa fursa kwa wenyeji wa maeneo yanayozunguka makambi ya wakimbizi nafasi ya kubadilishana uelewa.

Mradi huu pia utasaidia kubaini sababu zinazowafanya wakimbizi kuwa na mfumo wa kuhamahama ili kuwafanya wakae pamoja. Aidha, mradi huu unakusudia kusaidia kuleta utulivu katika maeneo hayo na kukuza uwezo wa kujitegemea kuondokana na wazo la misaada.

1.5 TAREHE YA KUANZA UTEKELEZAJI

Mradi huu ulitegemewa kuanza kutekelezwa 2017 na kukamilika 2019 ukifanya kuwa na miaka mitatu ya utekeklezaji. Hadi kufikia mwezi Disemba , 2019 Mradi ulikuwa haujaanza ambapo ndio ulikuwa mwaka wa mwisho ili Mradi ufungwe. Sababu zilizosababisha muda wote huo mradi usifanyike ni namna ambavyo uliandaliwa na Wafadhili walishauriwa mara kadhaa na Ofisi kufanya marekebisho maeneo ambayo yalionesha kuwa kama utatekelezwa bila marekebisho utakuwa hauna tija kwa nchi. Kufikia mwezi Agosti, 2019 Wafadhili walikubali kufanya marekebisho. Wizara ya Fedha na Mipango walisaini Makubaliano ya utekelezaji tarehe 13 Disemba, 2019

1.6 HATUA ULIPOFIKIA MRADI

Mradi ulitegemewa kuanza wakati wowote lakini kutokana na Janga la CORONA haujaanza bali kuna mawasiliano ya karibu kati ya Meneja wa GIZ Dodoma Bw. Shaba ili hali ikiruhusu Mradi uanze mara moja. Mapaka sasa tuliandaa barua ya uteuzi wa kamati ya uendeshaji wa Mradi na kamati ya Kitaalam ya Mradi na kuiwasilisha kwa Wizara na Taasisi husika. Tayari tumepokea uteuzi kutoka Wizara ya Mambo ya Ndani na Ofisi ya RAS Kigoma.

1.7 MCHANGANUO WA MGAWANYO WA MATUMIZI YA FEDHA ZA MRADI

1.7.1 Wataalamu

EUR 1,662,460.GIZ zitatumika kama ifuatavyo;

- Kutakuwa na Mtaalam mmoja atakayekuwepo kwenye Mradi kwa muda mfupi (15%) atakaye wajibika katika Mradi huu kulingana na voindi vya utekelezaji . Majukumu ya mtaalamu. Huyu atawajika na Michango yote ya GIZ.
- Kutakuwepo na Mshauri Mmoja atakayekuwa Kigoma kwa muda wa Mradi kwa muda wote wa Mradi.
- Mtaalam wa kiufundi kutoka EnDev katika robo y kichwa cha na timu ya mradi wa GIZ
- Wataalam wa muda mfupi kwa jumla ya miezi hadi 5 kusimamia shughuli zifuatazo:
  - upandaji miti
  - ukaguzi

Kipindi hicho cha uwepo wa wataalam hao kinajumuisha pia likizo ya mwaka kulingana na masharti ya sheria za Ujerumani. Gharama za kusafiri kwa mtaalam wa muda wa pili, mshauri wa maendeleo na washauri atafunikwa na mradi huo.

1.7.2 Ugavi wa Vifaa katika Mradi

EUR 417,719.zitatumika kama ifuatavyo;

- GIZ itanunua vitendea kazi vifuatavyo ili kuandaa miundombinu ya kiufundi:
- gari moja la Mshauri wa mradi atakauekuwepo Kigoma.
- mfumo mmoja wa kompyuta ya Mshauri atakayekuwepo Kigoma.
- vifaa vingine kama inahitajika kwa utekelezaji wa mradi
- Mradi utakapofungwa, vifaa vitakuwa mali ya VPO.

1.7.3 Utawala na utendaji wa Mradi

EUR 919,821.

GIZ itabeba gharama za kutekeleza Mradi na / au kiutawala zinazohusiana na mchango wa Ujerumani katika Mradi kulingana na mwongozo wa GIZ.

Utoaji mwingine

GIZ itaongeza sehemu ya shughuli za mradi kupitia michango ya kifedha kwa wahusika wengine.

1. MAFUNZO YA TATHMINI YA MAZINGIRA KIMKAKATI

2.1 utangulizi

Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, 2004, kifungu cha 104 inaelekeza kwamba wakati wa kuandaa Muswada wa Sheria yoyote ambayo inaashiria kugusa suala la usimamizi, hifadhi na uboreshaji wa mazingira, au usimamiaji endelevu wa maliasili, italazimu kuandaa ripoti yenye maelezo ya kina kuhusu Tathmini ya Mazingira Kimkakati ya athari kwa Mazingira zinazoweza kusababishwa na utekelezaji wa Sheria hiyo. Aidha, wakati wa kuandaa Kanuni, Sera za Umma, Programu na Mipango ya maendeleo itatakiwa kuandaliwa ripoti ya Tathmini ya Mazingira Kimkakati itakayojumuisha masuala ya mazingira na kijamii kwa lengo la kuzuia athari zitakazoweza kusababishwa na utekelezaji wa Kanuni, Sera za Umma, Programu au Mipango ya maendeleo inayoandaliwa.

Katika kuhakikisha kuwa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira (2004) inatekelezwa kwa ufanisi, Kanuni mbalimbali zimeandaliwa ikiwemo Kanuni za Tathmini ya Mazingira Kimkakati (Strategic Environmental Assessment Regulations) zilizoandaliwa mwaka 2008 na Mwongozo wa TMK (Strategic Environmental Assessment Guidelines) za mwaka 2017. Kanuni na Mwongozo wake zimeweka mfumo wa Kitaasisi wa kufanya tathmini ya mazingira kimkakati hapa nchini. Tathmini ya Mazingira Kimkakati inatumika kama nyenzo ya kupanga mipango na kutolea maamuzi. Madhumuni ya Tathmini ya Mazingira Kimkakati ni kuhakikisha kwamba masuala ya hifadhi ya mazingira yanajumuishwa katika kufanya uamuzi wa kimkakati katika kusaidia maendeleo endelevu yaliyo mazuri kimazingira na kijamii.

Maandalizi ya Mwongozo wa Mwaka 2017 yalifadhiliwa na Shirika lisilo la serikali la WWF. Mwongozo huu umeandaliwa ili kujenga uelewa wa dhana, kanuni, vipengele muhimu na matokeo ya mwisho ya mchakato wa Tathmini ya Mazingira Kimkakati kwa mtazamo wa kuimarisha shughuli na matumizi yake hapa Tanzania. Mwongozo umebuniwa na kuwekwa ili uweze kutumika kama taratibu za kawaida za Tathmini ya Mazingira Kimkakati katika ngazi za kisekta na kitaifa. Unawezesha sera, miswada, kanuni, mikakati, mipango, na programu

kutathmini na kutekeleza taratibu za kuwezesha uendelevu wa kimazingira, bila ya kuwa na athari mbaya kwa maendeleo ya kiuchumi na kijamii.

Kimsingi, watumiaji wanapaswa kurejea mwongozo mahsusi unaohusika wakati wa kuandaa sera, miswada, kanuni, mikakati, programu na mipango. Unapaswa usomwe kwa pamoja na Sheria ya Usimamizi wa Mazingira na Kanuni za Tathmini ya Mazingira Kimkakati.

Watumiaji wa Mwongozo huu ni pamoja na: - Mamlaka zinazohusika kuandaa miswada, kanuni, sera, mikakati, programu na mipango; Vyombo vya ushauri au mamlaka za ushauri zenye majukumu ya mazingira; Vyombo vingine vya serikali, ikiwa ni pamoja na vile vyenye wajibu wa kusimamia miswada, kanuni, sera, mikakati, programu na mipango; Wataalamu waelekezi na Washauri waliohusika katika uandaaji wa Tathmini ya Mazingira Kimkakati; na Wale wote ambao wanaweza kuwa wameathiriwa au wale wanaopendezwa na kanuni, sera, mikakati, programu na mipango ikiwa ni pamoja na wananchi, mashirika yasiyo ya kiserikali na wapenda maendeleo.

Kutokana na umuhimu wa Mwongozo huu, Ofisi ya Makamu wa Rais imeona ni vyema kuendesha mafunzo kwa watumiaji wa Mwongozo huu ili wawe na uwezo wa kutekeleza matakwa ya Sheria ya Usimamizi wa Mazingira. Kwa kuanzia, mafunzo hayo yamepangwa yaendeshwe kwa maafisa wa Mazingira wa ngazi ya Mikoa na Wilaya zote Tanzania Bara. Mafunzo hayo wamegawanywa katika kanda 7 ambazo zitahusisha Mikoa na Wilaya mbalimbali. Mafunzo haya kwa Kanda ya Mashariki ni awamu ya pili ikihusisha Mikoa ya Morogoro, Pwani, Dar es Salaa na Wilaya zake zote. Mafunzo hayo yaligharimiwa na WWF.

2.2MAFUNZO KWA KANDA YA ZIWA TAREHE 17 HADI 18 JULAI, 2019 JIJINI MWANZA.

Mafunzo haya yalihusisha Wataalamu na Maafisa wa Mazingira kutoka Mikoa yote sita ya Kanda ya ziwa yaani Mwanza, Mara, Kagera, Shinyanga, Geita na Simiyu. Madhumuni ya mafunzo haya ni kuwajengea uelewa wa namna ya kutumia Mwongozo wa TMK wanapoandaa Program, Mipango ya maendeleo, Sera za Umma. Aidha, mafunzo haya yalilenga kusambaza mwongozo huu kwa wadau wa mazingira. Katika mafunzo haya ya Kanda ya Ziwa kulikuwa na washiriki Sitini (60) ambao orodha yao imeambatishwa kiambatisho 1.

Picha 1. Washiriki wa Mafunzo ya Mwongozo wa TMK

Mafunzo hayo yaliendeshwa na Wataalamu wa Idara ya Mazingira Ofisi ya Makamu wa Rais. Aidha, mawasilisho yalifanyika sambamba na majadiliano yaliyotokana na maswali kutoka kwa washiriki. Mawasilisho yalifuatiwa na kazi za vikundi ambapo washiriki walipitia baadhi ya taarifa za TMK zilizokwishafanyika na kupatiwa vibali na Waziri mwenye dhamana ya Mazingira.

Picha 2. Washiriki wa TMK wakimsikiliza mwezeshaji

2.2.1 CHANGAMOTO ZINAZOWAKABILI MAAFISA MAZINGIRA KATIKA NGAZI YA WILAYA NA MIKOA

Washiriki waliomba kutumia fursa ya kukutana na maafisa wa Ofisi ya Makamu Rais kueleza changamoto wanazokabiliana nazo katika utendaji wa kazi kwenye ngazi ya Mikoa na pia Halmashauri. Changamoto hizo zilihusu masuala yafuatayo: -

i. Mawasiliano kati ya Maafisa Mazingira ngazi ya Mikoa na Wilaya

Washiriki walidai kuwa hakuna mawasiliano ya moja kwa moja kati ya Idara ya Mazingira ya Mikoa na Halmashauri katika suala la utekelezaji wa sheria ya Mazingira.

ii. Wakaguzi wa Mazingira (Environmental Inspectors)

Imeelezwa kuwa kuna baadhi ya Wilaya na Mikoa hakuna wakaguzi wa mazingira. Hivyo Wataalamu wa Mazingira wa Mikoa (REME) wanaomba wateuliwe kuwa Wakaguzi wa Mazingira kwa kuwa kwa sasa hawana nguvu kwa kukosa kuwa na nafasi hiyo.

iii. Bajeti ya Usimamizi wa Mazingira

Katika muundo wa Sekretarieti ya Mikoa na hata kwenye Halmashauri hakuna budget line ya masuala ya usimamizi wa mazingira. Hali hiyo imesababisha kutotengewa fedha za bajeti katika suala la usimamizi wa mazingira kwenye ngazi ya mikoa na halmashauri.

iv. Mkanganyiko kwenye muundo wa maafisa Afya na maafisa Mazingira

Muundo wa utendaji wa shughuli za wataalamu na Maafisa Mazingira na wale wa Afya umechanganywa. Kwenye baadhi ya Halmashauri, Afisa Afya ndiye anakuwa mkuu wa kitengo cha Mazingira wakati ambapo anaripoti kwa Afisa Afya Mkuu wa Wilaya (DMO). Hivyo masuala ya mazingira hayapewi kipaumbele kinachostahili.

Ikapendekezwa kuwa Maafisa Mazingira wa Mikoa (REME) na Wilaya (DEMO) wawe chini ya NEMC.

v. Tozo za Mazingira

Maafisa wa NEMC hutoza faini na ada mbalimbali kwenye Halmashauri hapa nchini. Washiriki walipendekeza kuwa uangaliwe uwezekano wa kiasi cha fedha hizo kubakizwa kwenye Halmashauri husika. Ukatolewa mfano kwamba TFDA wanapotoza hubakiza asilimia 40 ya fedha kwenye Halmashauri husika. Hivyo ikashauriwa kuwa kuwe na MoU kati ya NEMC na Halmashauri kuhusu suala la tozo mbalimbali zinazohusiana na masuala ya usimamizi wa Mazingira.

vi. Kujenga uwezo (Capacity Building)

Maafisa Mazingira ngazi ya Mikoa na Wilaya wanaomba semina za kuwajengea uwezo katia kutekeleza majukumu yao hasa ikizingatiwa kuwa wanatakiwa kutoa taarifa za utekelezaji wa Mkurugenzi wa Mazingira

vii. Ajira ya Maafisa mazingira

Baadhi ya Halmashauri hazijaajiri maafisa Mazingira na pia hakuna muundo wa kada ya Maafisa Mazingira kwenye Halmashauri. Ikapendekezwa kuwa kama kuna uwezekano basi maafisa mazingira wawe wanawajibika kwa NEMC au Ofisi ya Makamu wa Rais. TAMISEMI ikae pamoja na Ofisi ya Makamu wa Rais – Mazingira ili kuangalia upya muundo uliopo wa wataalamu wa Mazingira.

viii. Mafunzo kwa Viongozi

Washiriki waliomba mafunzo kama haya yafanyike pia kwa watoa maamuzi kama Wakurugenzi wa Halmashauri na Wilaya na Maafisa tawala wa Mikoa ambao wanahusika moja kwa moja katika kutoa maamuzi.

2.3 MAFUNZO KWA KANDA YA MASHARIKI TAREHE 29 HADI 30 AGOSTI, 2019 KATIKA MJI WA KIBAHA.

Mafunzo haya yalihusisha Wataalamu na Maafisa wa Mazingira kutoka Mikoa yote mitatu ya Kanda ya Mashariki yaani Morogoro, Pwani na Dar es Salaam. Madhumuni ya mafunzo haya ni kuwajengea uelewa wa namna ya kutumia Mwongozo wa TMK wanapoandaa Program, Mipango ya maendeleo, Sera za Umma. Aidha, mafunzo haya yalilenga kusambaza mwongozo huu kwa wadau wa mazingira. Katika mafunzo haya ya Kanda ya Mashariki kulikuwa na washiriki Therathini na Tano (35) ambao orodha yao imeambatishwa kiambatisho 1.

Picha 3. Washiriki wa Mafunzo ya Mwongozo wa TMK Kanda ya Mashariki

Mafunzo hayo yaliendeshwa na Wataalamu wa Idara ya Mazingira Ofisi ya Makamu wa Rais. Aidha, mawasilisho yalifanyika sambamba na majadiliano yaliyotokana na maswali kutoka kwa washiriki. Mawasilisho yalifuatiwa na kazi za vikundi ambapo washiriki walipitia baadhi ya taarifa za TMK zilizokwishafanyika na kupatiwa vibali na Waziri mwenye dhamana ya Mazingira.

2.3.1 CHANGAMOTO ZINAZOWAKABILI MAAFISA MAZINGIRA KATIKA NGAZI YA WILAYA NA MIKOA

Washiriki waliomba kiandaliwe kikao kati yao na viongozi kama vile wakurugenzi na makatibu wakuu na Ofisi ya Makamu Rais - Mazingira ili watumie fursa hiyo kueleza changamoto wanazokabiliana nazo katika utendaji wa kazi kwenye ngazi ya Mikoa, Halmashauri, Miji, Majiji na Wilaya. Changamoto hizo kama zifuatavyo: -

ix. Usimamizi

Washiriki walidai kuwa hakuna utendaji wa moja kwa moja kati ya Ofisi ya Makamu wa Rais – Mazingira na Maafisa wa Mazingira. Imeshuriwa kuwa OMR wasimamie hili kwa kuwa ni suala linaloihusu OMR

x. Wakaguzi wa Mazingira (Environmental Inspectors)

Imeelezwa kuwa wakaguzi wa mazingira wamewekewa mipaka kulingana na maeneo yao ya kazi hivyo kuwawia vigumu kufanya kazi nje ya eneo lake hata kama amekutana na uvunjaji wa sheria ya Mazingira mahali ambapo si eneo lake. Ikashauriwa kuwa, vitambulisho viruhusu wakaguzi wa Mazingira wafanye kazi mahali popote pale endapo itahitajika kufanya hivyo

xi. Bajeti ya Usimamizi wa Mazingira

Katika muundo wa kada ya Mazingira, imependekezwa kuwa Wizara ya Fedha na Mipango ishirikishwe ili idara hii ya Mazingira iweze kutengewa fedha kwa ajili ya Idara husika.

xii. Uandaliwe Waraka

Washiriki walishauri kuwa ili suala la Kada ya Mazingira lieleweke vizuri, uandaliwe Waraka utakao elekeza majukumu ya Maafisa Mazingira kwa ngazi zote na ikiwezekana usainiwe na Makamu wa Rais. Wakashauri tufuate mfumo uliotumiwa na Wizara ya Maji na Ardhi ambapo maafisa walioko Mkoani na Wilayani sasa wanawajibika moja kwa moja Wizarani kuliko kama ilivyokuwa mwanzo.

xiii. Uwiano kati ya Sheria ya Mazingira na suala la Kiutumishi

Sheria ya Mazingira inatambua kada ya Mazingira kwa ngazi zote, lakini suala hili kiutumishi halizingatiwi kama Sheria inavyosema. Maafisa Mazingira wanakuwa na vyeo tofauti na vinavyotambulika Kisheria. Hivyo ikashauriwa itolewe elimu kwa Maafisa utumishi.

xiv. Mafunzo kwa Viongozi

Washiriki waliomba mafunzo kama haya yafanyike pia kwa watoa maamuzi kama Wakurugenzi wa Halmashauri na Wilaya na Maafisa tawala wa Mikoa ambao wanahusika moja kwa moja katika kutoa maamuzi.

2.4MAFUNZO KWA YA TMK KWA KANDA YA KATI TAREHE 12 HADI 13 DISEMBA, 2019 MJINI MOROGORO.

Mafunzo haya yalihusisha Wataalamu na Maafisa wa Mazingira kutoka Mikoa yote mitatu ya Kanda ya Kati yaani Dodoma, Singida na Manyara. Madhumuni ya mafunzo haya ni kuwajengea uelewa wa namna ya kutumia Mwongozo wa TMK wanapoandaa Program, Mipango ya maendeleo, Sera za Umma. Aidha, mafunzo haya yalilenga kusambaza mwongozo huu kwa wadau wa mazingira. Katika mafunzo haya ya Kanda ya Kati kulikuwa na washiriki Ishirini na nane ambao orodha yao imeambatishwa kiambatisho 1.

Picha 4. Washiriki wa Mafunzo ya Mwongozo wa TMK Kanda ya Kati

Mafunzo hayo yaliendeshwa na Wataalamu wa Idara ya Mazingira Ofisi ya Makamu wa Rais. Aidha, mawasilisho yalifanyika sambamba na majadiliano yaliyotokana na maswali kutoka kwa washiriki. Mawasilisho yalifuatiwa na kazi za vikundi ambapo

washiriki walipitia baadhi ya taarifa za TMK zilizokwishafanyika na kupatiwa vibali na Waziri mwenye dhamana ya Mazingira.

2.4.1 CHANGAMOTO ZINAZOWAKABILI MAAFISA MAZINGIRA KATIKA NGAZI YA WILAYA NA MIKOA

Washiriki waliomba kiandaliwe kikao kati yao na viongozi kama vile wakurugenzi na makatibu wakuu na Ofisi ya Makamu Rais - Mazingira ili watumie fursa hiyo kueleza changamoto wanazokabiliana nazo katika utendaji wa kazi kwenye ngazi ya Mikoa, Halmashauri, Miji, Majiji na Wilaya. Changamoto hizo kama zifuatavyo: -

xv. Usimamizi

Washiriki walidai kuwa hakuna utendaji wa moja kwa moja kati ya Ofisi ya Makamu wa Rais – Mazingira na Maafisa wa Mazingira. Imeshauriwa kuwa OMR wasimamie hili kwa kuwa ni suala linaloihusu OMR. Kwa kanda zingine ilishauriwa kuwepo na uwakirishi wa NEMC katika mafunzo haya ili waweze kusaidiana na OMR wakati wa ktoa ufafanuzi.

xvi. Wakaguzi wa Mazingira (Environmental Inspectors)

Imeelezwa kuwa wataalam wa Mazingira kutoka kila Halmashauri kuwa wamewasilisha maombi ya kuwa wakaguzi wa mazingira lakini mpaka sasa hawajui hatima yake. Ufafanuzi ulitolewa na mwakilishi kutoka NEMC kuwa maombi hayo yapo na wameandaa mafunzo kwanza ndipo watakapo teuliwa.

xvii. Bajeti ya Usimamizi wa Mazingira

Katika muundo wa kada ya Mazingira, imependekezwa kuwa Wizara ya Fedha na Mipango ishirikishwe ili idara hii ya Mazingira iweze kutengewa fedha kwa ajili ya Idara husika.

xviii. Uwiano kati ya Sheria ya Mazingira na suala la Kiutumishi

Sheria ya Mazingira inatambua kada ya Mazingira kwa ngazi zote, lakini suala hili kiutumishi halizingatiwi kama Sheria inavyosema. Maafisa Mazingira

wanakuwa na vyeo tofauti na vinavyotambulika Kisheria. Hivyo ikashauriwa itolewe elimu kwa Maafisa utumishi.

xix. Mafunzo kwa Viongozi

Washiriki waliomba mafunzo kama haya yafanyike pia kwa watoa maamuzi kama Wakurugenzi wa Halmashauri na Wilaya na Maafisa tawala wa Mikoa ambao wanahusika moja kwa moja katika kutoa maamuzi.